TA’LIM JARAYONIDA LOYIHA METODIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЕТОДА ПРОЕКТОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR ENHANCING THE EFFECTIVENESS OF PROJECT-BASED LEARNING IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Bozorova Maftuna Burxonovna
Tashkent International University of Education magistranti

Annotatsiya: Maqolada ta’lim jarayonida loyiha metodidan foydalanishning nazariy-pedagogik asoslari, didaktik imkoniyatlari hamda uning samaradorligini ta’minlovchi tashkiliy-metodik shart-sharoitlar tahlil qilingan. Milliy ta’lim qonunchiligi, pedagogik nazariyalar va loyihaga asoslangan ta’lim yondashuvlari asosida loyiha faoliyatini tashkil etish bosqichlari, natijalarni baholash mezonlari va amaliyotda yuzaga keladigan muammolar tizimlashtirilgan. Nazariy tahlil asosida loyiha metodining natijadorligini ta’lim oluvchilarning mustaqil qaror qabul qilish, dalillar bilan ishlash, hamkorlik va refleksiya ko‘nikmalari orqali baholash zarurligi asoslangan. Shuningdek, pedagogik jarayonni rejalashtirish, individual va jamoaviy natijalarni baholash hamda resurslardan oqilona foydalanishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: loyiha metodi, loyihaga asoslangan ta’lim, kompetensiya, mustaqil ta’lim, hamkorlik, refleksiya, baholash rubrikasi, ta’lim samaradorligi.

Аннотация: В статье проанализированы теоретико-педагогические основы и дидактические возможности применения метода проектов в образовательном процессе, а также организационно-методические условия, обеспечивающие эффективность его использования. На основе национального законодательства в сфере образования, педагогических теорий и подходов к проектному обучению систематизированы этапы организации проектной деятельности, критерии оценки результатов и проблемы, возникающие в практической деятельности. На основе теоретического анализа обоснована необходимость оценки результативности метода проектов посредством определения уровня сформированности у обучающихся навыков самостоятельного принятия решений, работы с доказательствами, сотрудничества и рефлексии. Кроме того, разработаны методические рекомендации, направленные на планирование педагогического процесса,

оценку индивидуальных и коллективных результатов, а также рациональное использование имеющихся ресурсов.

Ключевые слова: метод проектов, проектное обучение, компетенция, самостоятельное обучение, сотрудничество, рефлексия, оценочная рубрика, эффективность образования.

Abstract: This article examines the theoretical and pedagogical foundations and didactic potential of applying the project method in the educational process, as well as the organizational and methodological conditions that ensure its effective implementation. Drawing on national education legislation, pedagogical theories, and project-based learning approaches, the study systematizes the stages of organizing project activities, criteria for assessing learning outcomes, and challenges encountered in educational practice. Based on theoretical analysis, the article substantiates the need to evaluate the effectiveness of the project method by assessing learners' skills in independent decision-making, working with evidence, collaboration, and reflection. Furthermore, methodological recommendations are developed to improve the planning of the educational process, the assessment of individual and group outcomes, and the efficient use of available resources.

Keywords: project method, project-based learning, competence, independent learning, collaboration, reflection, assessment rubric, educational effectiveness.

Ta’lim tizimining bugungi vazifasi bilimlar majmuasini yetkazish bilan cheklanmaydi. Ta’lim oluvchi olgan ma’lumotini real muammoni anglash, dalillarni saralash, hamkorlikda qaror ishlab chiqish va o‘z qarorini himoya qilishda qo‘llay olishi kerak. Shu nuqtayi nazardan loyiha metodi bilimni amaliy harakat bilan birlashtiruvchi muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo‘ladi. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni ta’limning uzluksizligi va sifatiga oid umumiy huquqiy asosni belgilab berdi [2].

Milliy ta’lim siyosatida ta’lim mazmunini modernizatsiya qilish, o‘qitishning samarali usullarini tatbiq etish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini oshirish ustuvor vazifalar sifatida ko‘rilmoqda. Xususan, maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dastur ilg‘or pedagogik yondashuvlar va zamonaviy o‘quv-metodik ta’minotni rivojlantirishni nazarda tutadi [3]. “O‘zbekiston — 2030” strategiyasida esa sifatli ta’lim va amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirish muhim yo‘nalishlardan biri sifatida aks etgan [4].

Mazkur tadqiqotning maqsadi loyiha metodining ta’lim samaradorligiga ta’sir etish mexanizmlarini tizimlashtirish, uning ustunliklari bilan birga tashkiliy va didaktik cheklovlarini aniqlash hamda milliy ta’lim amaliyoti uchun qo‘llash mumkin bo‘lgan metodik takliflarni ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotda normativ-huquqiy hujjatlarni

sharhlash, ilmiy adabiyotlarni qiyosiy tahlil qilish, pedagogik modellashtirish va umumlashtirish usullaridan foydalanildi.

Loyiha metodiga oid mulohazalarda muhim bir farq saqlanishi zarur: har qanday guruh topshirig‘i loyiha emas. Agar o‘quvchi faqat internetdan tayyor matn yig‘ib taqdimot qilsa, faoliyat tashqi jihatdan loyiha ko‘rinsa-da, muammoni mustaqil hal etish kompetensiyasi shakllanmasligi mumkin. Demak, metodning samaradorligi topshiriqning murakkabligi, haqiqiy muammoga bog‘liqligi, izlanish erkinligi va qayta aloqa sifatiga bevosita bog‘liq.

Loyiha metodi — ta’lim oluvchilar ma’lum muddat davomida mazmunli savol yoki muammo ustida ishlashi, ma’lumot to‘plashi, muqobil yechimlarni tekshirishi va natijani mahsulot, tavsiya yoki taqdimot shaklida asoslab berishini nazarda tutadigan faol o‘qitish yondashuvidir. Uning asosiy farqlovchi belgisi o‘rganish jarayonining oldindan berilgan javobni takrorlashga emas, dalillar asosida natija yaratishga qaratilganidir.

Milliy pedagogika nazariyasida ta’lim metodini tanlash maqsad, mazmun, yosh xususiyatlari, o‘quv imkoniyatlari va baholash bilan uyg‘un bo‘lishi kerakligi qayd etiladi [9–11]. M. Toxtaxodjayeva tahriri ostidagi “Pedagogika” darsligida o‘quv faoliyatini tashkil etish va o‘quvchi faolligi masalalari yoritildi [7]. N. Sayidahmedovning pedagogik texnologiyalar haqidagi yondashuvi esa o‘quv natijasini oldindan loyihalash va unga muvofiq jarayon qurish zaruratini ta’kidladi [8].

J. Dewey tajribaga tayangan o‘rganishni ta’limning faol tabiatini anglash uchun muhim deb ko‘rsatgan; W. Kilpatrick esa loyiha metodini maqsadga yo‘naltirilgan faoliyat bilan bog‘lagan [12], [13]. Biroq ushbu g‘oyalarni bugungi darsga ko‘chirayotganda tarixiy yondashuvlarni mexanik takrorlash emas, ularni milliy o‘quv dasturlari va o‘quv natijalari bilan uyg‘unlashtirish zarur.

Loyiha va muammoli ta’lim o‘zaro yaqin, biroq aynan bir xil tushunchalar emas. Muammoli ta’limda markazda bilishdagi ziddiyat va yechim izlash tursa, loyiha metodida vaqt davomida amalga oshiriladigan faoliyat, yakuniy mahsulot, uni taqdim etish hamda qayta ko‘rib chiqish jarayoni kuchliroq namoyon bo‘ladi. Shuningdek, loyiha metodini oddiy referat, laboratoriya mashqi yoki mavzu bo‘yicha taqdimot bilan tenglashtirish nazariy jihatdan to‘g‘ri emas.

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ta’lim olish huquqi va davlatning ta’lim sohasidagi majburiyatlari mustahkamlangan [1]. Ushbu konstitutsiyaviy tamoyillar ta’lim metodlarini tanlashda imkoniyatlar tengligi, sifat va inson salohiyatini rivojlantirish kabi mezonlarni e’tiborga olishni talab etadi. Loyiha metodi qonunda alohida majburiy metod sifatida belgilangan deb talqin qilinmasligi kerak; u mavjud huquqiy vazifalarni bajarishga xizmat qiladigan pedagogik vositalardan biridir.

“Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun ta’lim shakllari, ta’lim tashkilotlari faoliyati va sifatni ta’minlashning umumiy doirasini belgilaydi [2]. Shu asosda loyiha

topshiriqlarini fan dasturining kutiladigan natijalari bilan bog‘lash, talabaga tushunarli baholash mezonlarini taqdim etish va o‘quv yuklamasini oqilona belgilash muhim.

Prezidentning PF-134-son Farmoni bilan tasdiqlangan 2022–2026-yillarda maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dastur o‘quv-metodik majmualarni takomillashtirish va ilg‘or tajribalarni joriy etish masalalariga e’tibor qaratadi [3]. Bu loyiha faoliyatini sinfdagi fanlararo bog‘liqlik, mustaqil izlanish va amaliy natija bilan uyg‘unlashtirish uchun institutsional imkoniyat yaratadi.

Oliy ta’limni rivojlantirish konsepsiyasida ta’lim sifatini oshirish, amaliyot bilan integratsiya va o‘qitish texnologiyalarini takomillashtirish masalalari aks etgan [5]. Pedagogning maqomiga oid qonunchilik esa uning kasbiy faoliyati va mas’uliyatini belgilaydi [6]. Shu sababli loyiha metodini muvaffaqiyatli joriy qilishni faqat o‘qituvchining shaxsiy tashabbusiga yuklash emas, metodik yordam va zarur resurslar bilan ta’minlash maqsadga muvofiq.

Loyiha faoliyatini tashkil etish bosqichlari sifatida quyidagi yo‘nalishlarga alohida e’tibor qaratish maqsadga muvofiq:

Birinchi bosqichda o‘qituvchi o‘quv natijasini aniq belgilaydi: talaba nimani bilishi emas, aynan nimani mustaqil bajara olishi lozim? Masalan, ekologiya fanida “suv ifloslanishi haqida ma’lumot to‘plash” o‘rniga “mahalliy suv iste’moli bo‘yicha dalillarga tayangan tejash rejasini ishlab chiqish” mazmunli loyiha vazifasi bo‘lishi mumkin. Savol o‘quvchining kundalik hayotiga yaqin bo‘lsa, ichki motivatsiya ortishi ehtimoli mavjud.

Ikkinchi bosqichda loyiha pasporti tuziladi. Unda muammo, maqsad, kutiladigan natija, auditoriya, manbalar, muddat, mas’uliyat, etik va xavfsizlik talablari, oraliq nazorat hamda yakuniy baholash mezonlari ko‘rsatiladi. Loyiha pasportining mavjudligi erkin izlanishni cheklamaydi; aksincha, ijro jarayonidagi noaniqliklarni kamaytiradi.

Uchinchi bosqichda o‘quvchilar kichik guruhlarda vazifalarni taqsimlaydi. Ma’lumot yig‘uvchi, tahlilchi, taqdimot tayyorlovchi kabi rollar foydali bo‘lsa-da, barcha ishtirokchilar asosiy bilim natijalariga erishishi uchun rollarni davriy almashtirish zarur. Aks holda bir talaba faqat dizayn, boshqasi faqat matn bilan shug‘ullanib, loyiha mazmunini to‘liq o‘zlashtirmasligi mumkin.

To‘rtinchi bosqich — izlanish va sinov. O‘qituvchi tayyor javob bermasdan, manba ishonchliligi, dalil yetarliligi va xulosaning mantiqiyligi bo‘yicha yo‘naltiruvchi savollar beradi. O‘quvchi dastlabki taxminni yangi ma’lumot asosida o‘zgartirishga haqli. Aynan shu bosqichda tanqidiy fikrlash, axborot savodxonligi va muammoni qayta ifodalash ko‘nikmalari rivojlanishi mumkin.

Beshinchi bosqichda oraliq mahsulot ekspertiza qilinadi va qayta ishlanadi. Masalan, talabalar tayyorlagan huquqiy targ‘ibot materialida normativ hujjatning amaldagi tahriri, auditoriya yoshi va atamalarning tushunarliligi tekshiriladi. Yakuniy

mahsulot sifati faqat bezak bilan emas, aniqlik, dalillilik va amaliy foydalanish imkoniyati bilan baholanadi.

Oltinchi bosqich — himoya va refleksiya. Guruh mahsulotini taqdim etadi, savollarga javob beradi, muvaffaqiyatli va muvaffaqiyatsiz qarorlarni tahlil qiladi. Shaxsiy refleksiya varaqasida har bir ishtirokchi o‘z hissasi, egallagan ko‘nikmasi va keyingi safar o‘zgartiradigan jihatini yozadi. Bunday yakunlash jarayoni loyiha faoliyatini shunchaki tadbir emas, ongli o‘rganish tajribasiga aylantiradi.

Loyiha metodining samaradorligini faqat o‘quvchilar faolligi yoki qiziqarli taqdimotlar soni bilan o‘lchash yetarli emas. Baholashda kamida beshta natija ajratilishi zarur: fan bo‘yicha bilimning mustahkamligi, bilimni yangi vaziyatga ko‘chirish, hamkorlik va kommunikatsiya, mustaqil rejalashtirish hamda refleksiya. Har bir mezon kuzatiladigan xatti-harakat bilan ifodalanishi lozim.

Bilim natijasini baholash uchun loyiha boshlanishidan oldin va keyin bir xil murakkablikdagi individual topshiriqlar berilishi mumkin. Masalan, birinchi bosqichda talaba mavjud holatni tahlil qiladi, yakunda esa boshqa vaziyatga yechim ishlab chiqadi. Farqni talqin etishda boshlang‘ich tayyorgarlik, pedagog ko‘magi, mashg‘ulot vaqti va guruh tarkibi kabi omillar nazorat qilinishi kerak.

Mahsulotni baholash rubrikasi besh tarkibdan iborat bo‘lishi mumkin: muammoni aniqlash — 20 foiz, dalillar va manbalar sifati — 25 foiz, yechimning asoslanganligi — 25 foiz, hamkorlik va ijro intizomi — 15 foiz, himoya hamda refleksiya — 15 foiz. Ushbu ulushlar muallif tomonidan tavsiya etilayotgan namunaviy model bo‘lib, ilmiy tadqiqot natijasida tasdiqlangan universal standart emas.

Baholashning adolatliligi uchun guruh natijasi bilan shaxsiy natijani farqlash kerak. Jamoaviy mahsulot yuqori baholangan taqdirda ham har bir talabaning tushunchasi alohida og‘zaki savol, qisqa yozma tahlil yoki individual portfolio orqali tekshiriladi. Bu “erkin yo‘lovchi” holatini kamaytiradi va individual javobgarlikni oshiradi.

Samaradorlikka oid xorijiy meta-tahlillar loyiha asosida o‘qitishning ayrim sharoitlarda o‘quv yutuqlariga ijobiy ta’sirini ko‘rsatadi, ammo natija fan, yosh, loyiha davomiyligi va amalga oshirish sifatiga qarab farqlanadi. Shu bois bitta xorijiy tadqiqotdagi ko‘rsatkichlarni O‘zbekiston ta’lim muassasalariga tayyor natija sifatida ko‘chirish metodologik jihatdan asossiz bo‘ladi.

Umumta’lim maktablarida geografiya va biologiya fanlari integratsiyasida “Maktab hududining ekologik xaritasi” loyihasi tashkil etilishi mumkin. O‘quvchilar kuzatuv nuqtalarini belgilaydi, chiqindi yig‘ilishi yoki yashil hudud holatini qayd etadi, oddiy jadval tuzadi va ma’muriyat uchun asosli tavsiya ishlab chiqadi. Bunda xavfsizlik qoidalari va shaxsiy ma’lumotlarni oshkor etmaslik talablariga qat’iy rioya etiladi.

Tarix va huquq fanlarida “Mahallada huquqiy axborotdan foydalanish” loyihasi foydali. Talabalar ochiq huquqiy manbalarni o‘rganib, fuqarolarning keng tarqalgan savollariga sodda tushuntirish materialini ishlab chiqadi. Natijada normativ matnni tushunish, manbani tekshirish, huquqiy xulosani dalillash va auditoriya ehtiyojini hisobga olish ko‘nikmalari birgalikda mashq qilinadi.

Oliy ta’limda loyiha faoliyati kurs ishi yoki amaliyotning kichik bosqichi sifatida emas, fanning alohida o‘quv natijasiga xizmat qiluvchi topshiriq sifatida rejalashtirilishi mumkin. Masalan, pedagogika yo‘nalishi talabasi muayyan mavzuda dars dizaynini yaratadi, kichik guruhda sinab ko‘radi, kuzatuv qaydlarini tahlil qiladi va qayta ishlangan variantini taqdim etadi.

Professional ta’limda loyiha mahsuloti texnologik xarita, xizmat ko‘rsatish protokoli, xavfsizlik yo‘riqnomasi yoki iqtisodiy hisob-kitob bo‘lishi mumkin. Bunday vazifalarda mahsulotning haqiqiy kasbiy vaziyatga yaqinligi muhim. Shu bilan birga, xavfli uskuna va jarayonlarga doir loyihalar pedagog nazorati hamda belgilangan texnika xavfsizligi tartiblarisiz bajarilmasligi shart.

Maqola doirasida bildirilgan nazariy va metodik tahlillardan kelib chiqib, loyiha metodini ta’lim jarayoniga samarali tatbiq etish, uning didaktik imkoniyatlaridan oqilona foydalanish hamda mavjud tashkiliy-metodik cheklovlarni bartaraf etishda bir qator o‘zaro bog‘liq omillarga alohida e’tibor qaratish maqsadga muvofiq.

Ta’kidlash lozimki, loyiha metodining pedagogik samaradorligi nafaqat ta’lim oluvchilarning mustaqil izlanish faoliyati, balki o‘quv jarayonining puxta rejalashtirilishi, mavjud resurslardan oqilona foydalanish, pedagoglarning metodik tayyorgarligi hamda baholash mexanizmlarining shaffofligi bilan ham bevosita bog‘liqdir. Xususan, loyiha faoliyatini tashkil etishda vaqt resurslarining cheklanganligi, ta’lim oluvchilarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari turlicha ekanligi, pedagogik rahbarlikning yetarli darajada yo‘lga qo‘yilmaganligi va fanlararo muvofiqlashtirishdagi kamchiliklar kutilgan natijalarga erishishga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli har bir o‘quv mavzusini alohida yirik loyiha shaklida tashkil etishdan ko‘ra, fan dasturida belgilangan kompetensiyalar va kutilayotgan ta’lim natijalariga muvofiq eng maqbul mavzularni tanlash, loyiha faoliyatining davomiyligi, mazmuni va bajarilish bosqichlarini oldindan belgilash muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu o‘rinda ta’kidlash lozimki, loyiha metodini qo‘llashda ta’lim oluvchilarning individual imkoniyatlari va mavjud moddiy-texnik sharoitlarni hisobga olish ta’lim jarayonida teng imkoniyatlarni ta’minlashning muhim shartlaridan biridir. Jumladan, kompyuter texnikasi, internet tarmog‘i yoki boshqa axborot resurslaridan foydalanish imkoniyatlari cheklangan sharoitlarda kutubxona fondlari, ochiq elektron manbalar, an’anaviy kuzatuv usullari hamda ta’lim muassasasining mavjud infratuzilmasidan samarali foydalanish maqsadga muvofiq. Bunda loyiha mavzularining mahalliy

ijtimoiy muhit, ta’lim oluvchilarning kundalik hayoti, kasbiy faoliyati va amaliy ehtiyojlari bilan bog‘lanishi ularning o‘quv jarayonidagi faolligini oshirish hamda egallangan bilimlarni real vaziyatlarda qo‘llash imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilishi mumkin.

Loyiha metodining natijadorligini ta’minlashda pedagogning tashkilotchilik va metodik kompetensiyalari ham alohida ahamiyatga ega. Zero, loyiha faoliyatini faqat mustaqil topshiriq sifatida belgilash, uning bajarilish jarayonini tizimli kuzatmaslik yoki yakuniy natijalarni subyektiv mezonlar asosida baholash metodning didaktik imkoniyatlarini cheklaydi. Shu jihatdan pedagoglarning loyiha savollarini shakllantirish, ishonchli axborot manbalarini tanlash, baholash rubrikalarini ishlab chiqish, guruh faoliyatini muvofiqlashtirish va yuzaga keladigan nizolarni konstruktiv hal etish bo‘yicha kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish zarur. Bunda pedagogik ko‘makning bosqichma-bosqich kamayib borishi, ya’ni dastlabki bosqichlarda o‘qituvchining yo‘naltiruvchi faoliyati ustuvor bo‘lishi, keyingi bosqichlarda esa mustaqil tahlil qilish va qaror qabul qilish vakolatining ta’lim oluvchiga o‘tkazilishi muhim metodik yondashuv sifatida namoyon bo‘ladi.

Bundan tashqari, raqamli ta’lim muhitining kengayishi sharoitida loyiha faoliyatida akademik halollikni ta’minlash, ko‘chirmachilikning oldini olish va sun’iy intellekt texnologiyalaridan mas’uliyatli foydalanish masalalari ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur jarayonda faqat yakuniy mahsulotni tekshirish bilan cheklanmasdan, loyiha bajarilishining oraliq natijalari, foydalanilgan manbalar, dastlabki ishlanmalar va har bir ishtirokchining individual hissasini izchil baholab borish zarur. Sun’iy intellekt vositalaridan foydalanishning ruxsat etilgan chegaralari va akademik halollik talablari oldindan aniq belgilanishi ta’lim oluvchilarning mustaqil fikrlash faoliyatini saqlab qolish hamda loyiha natijalarining ishonchliligini oshirishga ko‘maklashadi.

Loyiha metodini samarali tashkil etishning yana bir muhim sharti fanlararo integratsiya va pedagogik faoliyatni o‘zaro muvofiqlashtirishdan iborat. Bir nechta fan doirasida bir vaqtning o‘zida murakkab loyiha topshiriqlarining belgilanishi ta’lim oluvchilarning o‘quv yuklamasini orttirishi va bajarilayotgan ishlar sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Bunday holatlarning oldini olish maqsadida kafedra yoki metodik birlashmalar darajasida loyiha faoliyatining umumiy rejasini ishlab chiqish, mazmunan yaqin mavzularni integratsiyalash, bajarish muddatlarini muvofiqlashtirish hamda baholash mezonlarini o‘zaro kelishish maqsadga muvofiq. Shu bilan birga, loyiha doirasida ishlab chiqiladigan xulosalar ishonchli va imkon qadar turli turdagi axborot manbalariga asoslanishi, yakuniy mahsulot esa muammoning amaliy yechimiga xizmat qilishi lozim.

Tadqiqot doirasida amalga oshirilgan nazariy tahlillar shuni ko‘rsatadiki, loyiha metodining haqiqiy pedagogik qiymati tayyor mahsulotning tashqi ko‘rinishi yoki

jamoaviy faoliyatning faollik darajasi bilangina belgilanmaydi. Uning natijadorligini aniqlashda ta’lim oluvchilarning bilimlarni mustaqil qo‘llash, dalillarni tanqidiy tahlil qilish, muqobil yechimlarni asoslash, hamkorlikda ishlash va o‘z faoliyatini refleksiv baholash kompetensiyalaridagi o‘zgarishlarga ustuvor ahamiyat qaratish zarur. Shu sababli loyiha natijalarini baholashda jamoaviy mahsulot sifati bilan har bir ishtirokchining individual bilim va ko‘nikmalarini alohida aniqlash, dastlabki taqdimotdan so‘ng bildirilgan fikr-mulohazalar asosida mahsulotni qayta ishlash hamda erishilgan natijalarni keyingi o‘quv faoliyatida qo‘llash imkoniyatlarini nazarda tutish lozim. Mazkur tashkiliy va metodik shartlarning o‘zaro uyg‘unligi loyiha metodini alohida o‘quv topshirig‘i doirasidan chiqarib, ta’lim oluvchilarning mustaqil, ijodiy va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishga yo‘naltirilgan izchil pedagogik faoliyat shakliga aylantirish uchun zarur sharoit yaratadi.

Metodning haqiqiy ta’sirini baholash uchun muassasalarda kichik ko‘lamli tajriba-sinovlar tashkil etish mumkin. Tajriba va taqqoslash guruhlarining dastlabki bilim darajasi, o‘quv vaqti va baholash vositalari iloji boricha tenglashtiriladi. Natijalar faqat o‘rtacha ball bilan emas, topshiriq sifati, mustaqil qaror va bilimlarning uzoq muddat saqlanishi kabi ko‘rsatkichlar bilan tahlil qilinadi.

Tadqiqot doirasida amalga oshirilgan nazariy va qiyosiy tahlillar shuni ko‘rsatadiki, loyiha metodining pedagogik samaradorligi uning ta’lim jarayoniga shunchaki joriy etilishi bilan emas, balki o‘quv maqsadlarining aniqligi, ta’lim oluvchilarning mustaqil izlanish faoliyati, pedagogik ko‘makning izchilligi hamda o‘quv natijalarini xolis baholash mexanizmlarining o‘zaro uyg‘unligi bilan belgilanadi. Mazkur holat loyiha metodining samaradorligini ta’minlashda tashkiliy rejalashtirish, pedagogik rahbarlik va natijaviy baholashning yagona didaktik tizim sifatida amal qilishi zarurligini ko‘rsatadi. Milliy huquqiy asoslar hamda pedagogik an’analar bilan uyg‘unlik uning izchil tatbiq etilishi uchun zarur shartdir.

Umumiy xulosa qilib aytganda, loyiha metodining ta’lim jarayonidagi didaktik ahamiyati ta’lim oluvchining nazariy bilimlarni egallashidan ularni mustaqil tahlil qilish, amaliy vaziyatlarda qo‘llash va dalillarga asoslangan qarorlar ishlab chiqish darajasiga o‘tishi bilan belgilanadi. Mazkur metodning samarali qo‘llanishi o‘quv maqsadlari, pedagogik shart-sharoitlar, individual javobgarlik va baholash mezonlarining uzviy uyg‘unligini talab etadi. Shu jihatdan loyiha metodini ta’lim tizimiga joriy etishda uning tashqi tashkiliy shakliga emas, balki ta’lim oluvchining bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarida yuzaga keladigan sifat o‘zgarishlariga ustuvor ahamiyat berilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (2023-yilgi tahrir). https://lex.uz/docs/-6445145

2. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi O‘RQ-637-son “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. https://lex.uz/docs/-5013007

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi PF-134-son “2022–2026-yillarda maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dasturni tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni. https://lex.uz/docs/-6008663

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni. https://lex.uz/docs/-6600413

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni. https://lex.uz/docs/-4545884

6. O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 1-fevraldagi O‘RQ-901-son “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi Qonuni. https://lex.uz/docs/-6786401

7. Toxtaxodjayeva M. (tahriri ostida). Pedagogika. Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2010.

8. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Moliya, 2003.

9. Azizxo‘jayeva N. N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: TDPU, 2006.

10. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent: Iste’dod, 2008.

11. Yo‘ldoshev J. G‘., Usmonov S. A. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent: O‘qituvchi, 2004.

12. Dewey J. Experience and Education. New York: Macmillan, 1938.

13. Kilpatrick W. H. The Project Method. Teachers College Record, 1918, 19, 319–335.